21/05/2020

Ξεσκεπάζοντας τους συκοφάντες του Αγίου Κωνσταντίνου

/ Ορθόδοξες Προβολές

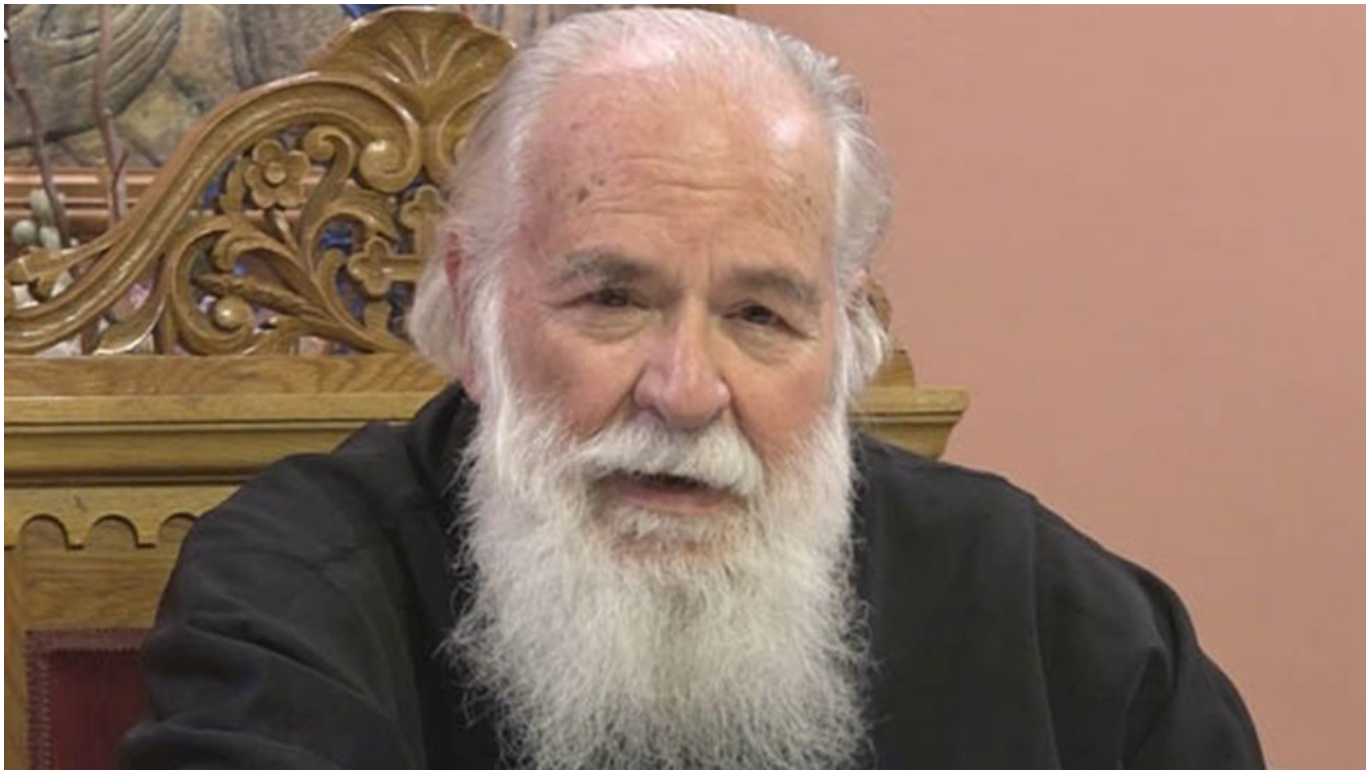

Ο μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός, στην παρούσα μνημειώδη, ιστορική πλέον ομίλια του, ξεσκεπάζει εν έτει 2007 τη Δυτικόφερτη συνωμοσία των αρχαίων Παγανιστών εναντίον της μνήμης και τιμής του Μεγάλου Κωνσταντίνου, την οποία συνεχίζουν να συντηρούν σε συνεργασία Νεοπαγανιστές και Προτεστάντες, έως τις ημέρες μας.

Ἡ σωστὴ χρήση τῶν πηγῶν

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ στάση τῶν ἱστορικῶν ἀπέναντι στὸ Μέγα Κωνσταντῖνο εἶναι ἀντιφατική. Γιὰ ἄλλους ὑπῆρξε μέγα αἴνιγμα ἢ στυγνὸς δολοφόνος καὶ καιροσκόπος, γιὰ ἄλλους δέ, τὸ μέγα θαῦμα τῆς ἱστορίας. Αὐτὸ συμβαίνει διότι ἐπικρατοῦν συνήθως ἰδεολογικὰ κριτήρια καὶ παραταξιακὲς ἐκτιμήσεις ἐρήμην τῶν πηγῶν. Ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα στὸ χῶρο τῆς ἱστορίας, ποὺ ὁδηγεῖ αὐτόχρημα στὴν αὐτοκατάργηση τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τῶν ἐρευνῶν του, εἶναι ἡ χρησιμοποίηση τῆς ἱστορίας μὲ ὁποιεσδήποτε διασκευές της κατὰ τὸ δοκοῦν, ὥστε νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἀποδειχθοῦν πράγματα ποὺ ἱστορικὰ δὲν

θεμελιώνονται. Ένα ἄλλο ἐπίσης πρόβλημα εἶναι ὄχι μόνον ἡ ἰδεολογικὴ χρήση τῆς ἱστορίας καὶ τῶν πηγῶν ἀκόμη, ἀλλὰ εἶναι καὶ ὁ ἱστορικὸς ἀναχρονισμός. Νὰ ἐπιχειροῦνται δηλαδὴ ἑρμηνευτικὲς προσβάσεις στὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ στὰ ἱστορικὰ πρόσωπα μέσα ἀπὸ κρίσεις καὶ προϋποθέσεις τοῦ παρόντος, τοῦ ὁποιουδήποτε παρόντος. Γνωρίζετε ἀσφαλῶς ὅλοι ὅτι ὅταν συντάσσει κανεὶς μιὰ ἱστορικὴ διατριβὴ καὶ μάλιστα ἂν εἶναι διδακτορικὴ διατριβὴ ποὺ εἶναι ἡ σημαντικότερη ἐργασία ἑνὸς ἐπιστήμονος, παραθέτει ἕνα εἰσαγωγικὸ ἢ πρῶτο κεφάλαιο ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἐποχὴ μέσα στὴν ὁποία τοποθετοῦνται τὰ θέματα μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται. Αὐτὴ ἡ τοποθέτησις εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία, σφαιρικὴ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, γιὰ νὰ μπορεῖ κανεὶς τὰ συμπεράσματα τὰ ὁποῖα θὰ συναγάγει, νὰ τὰ τεκμηριώνει καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον. Ὁ ἱστορικὸς ἀναχρονισμὸς καὶ ἡ ἰδεολογικὴ χρήση τῆς ἱστορίας, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀρρώστιες τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἱστορία, στὴν ἐποχή μας περισσότερο. Ἐπίσης, εἶναι δυνατόν, νὰ στοχάζεται κανεὶς εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἐρήμην τῶν πηγῶν. Αὐτὸ εἶναι μυθιστόρημα, δὲν εἶναι ἱστορία. Μυθιστόρημα σημαίνει, ἢ ἱστορικὸ ρομάντσο ἀκόμη, σημαίνει ὅτι χρησιμοποιεῖ κανεὶς κάποια γεγονότα τὰ ὁποῖα ἔστω, στηρίζονται στὶς πηγὲς καὶ τὰ συνδέει μὲ ἕναν αὐθαίρετο τρόπο. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι πάλι ἄλλη νόσος τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης. Ὁ μακαρίτης, ὁ μέχρι τοῦ θανάτου του πατριάρχης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν στὸν τόπο μας, ὁ Ἀπόστολος Βακαλόπουλος, μ᾽ ἕνα κλασικὸ ἔργο ποὺ μᾶς ἔδωσε γιὰ τὴν ἱστορία, πολύτομο, τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀπολογηθεῖ στὴν ἐπανέκδοση τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τόμου καὶ νὰ πεῖ τὸ ἑξῆς, ὅτι «μὲ κατηγορεῖτε διότι δὲν στοχάζομαι ἐπὶ τῶν γεγονότων, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐπιστήμη εἶναι πρῶτον ἡ ἔρευνα καὶ ἡ παρουσίαση τῶν πηγῶν ἀναλυτικά, κριτικά, καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ στοχασμός. Ἀφῆστε μὲ λοιπὸν ἐγὼ νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὶς πηγές», ἔλεγε ὁ Βακαλόπουλος, «καὶ ἐν συνεχείᾳ σεῖς, κάμνετε τοὺς στοχασμούς σας».

Ἐπαναλαμβάνω λοιπόν, ἰδεολογικὴ χρήση τῆς ἱστορίας, ἱστορικὸς ἀναχρονισμός, παραταξιακὴ νοοτροπία, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνέρειστος, ἀθεμελίωτος στοχασμός, καταργοῦν τὸν ἱστορικὸ καὶ τὴν ἔρευνά του.

Οἱ πηγές

Μιλώντας γιὰ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, ποιὲς εἶναι οἱ πηγὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀντλοῦμε πληροφορίες; Ὁ σύγχρονος ἱστορικός, ὁ πατέρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, εἶναι ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος συνεδέετο μὲ φιλικοὺς δεσμοὺς μὲ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο καὶ γι᾽ αὐτὸ τὸ λόγο καὶ οἱ δικές του πληροφορίες πρέπει νὰ κρίνονται καὶ νὰ διασταυρώνονται μὲ ἄλλες πηγές. Ἂν δὲν μποροῦν νὰ

διασταυρωθοῦν παραμένουν ὡς μαρτυρίες ἀλλὰ ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ τὶς ἐπικαλεῖται κανεὶς καὶ νὰ ὑποστηρίξει αὐτὸ τὸ ὁποῖον θέλει.

Ἕνας ἄλλος σύγχρονος ἱστορικός, φίλος του γιοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Κρίσπου, ἦταν ὁ Λακτάντιος. «Περὶ τοῦ θανάτου τῶν διωκτῶν», τοῦ Χριστιανισμοῦ, προφανῶς, ἔχει γράψει. Εἶναι ὅμως καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ἔπη του ἀσχολεῖται μὲ τὶς δυὸ Ρῶμες, τὴν Παλαιὰ καὶ τὴ Νέα Ρώμη. Θεωρεῖ τὴν δευτέρα, Νέα Ρώμη, ὡς σύνδεσμο Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, θὰ ἐπανέλθω σ᾽ αὐτό. Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀσφαλέστερες, σύγχρονες πηγές.

Ζώσιμος

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, πηγὴ ποὺ περιέχει ὅποιο ἀρνητικὸ στοιχεῖο ἐπαναλαμβάνεται μέχρι σήμερα γιὰ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, εἶναι ὁ εἰδωλολάτρης, ὁ ἐθνικὸς καὶ φανατικὸς μάλιστα εἰδωλολάτρης ἱστορικός, ὁ Ζώσιμος, 425 περίπου μὲ 518. Γράφει δηλαδὴ ἕνα, ἐνάμιση αἰώνα μετὰ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο.

Ὁ Εὐσέβιος, ὅπως εἴπαμε, εἶναι ὁ πατέρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ κοιμᾶται, ἀποθνῄσκει, περὶ τὸ 339, 340. Τὸ 337 πεθαίνει ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ἄρα εἶναι σύγχρονος. Ὁ Ζώσιμος ἦταν φανατικὸς ὀπαδὸς τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ ἔγραψε τὸ ἔργο «Ἱστορία Νέα» ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Αὔγουστο καὶ τελειώνει τὸ 410, σὲ ἕξι βιβλία. Οἱ πηγές του εἶναι παγανιστικές. Οἱ πληροφορίες τὶς ὁποῖες δίδει δὲν διασταυρώνονται. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὴν περίπτωση ἐναντίον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀντλοῦν συνεχῶς ἀπὸ ἀναπόδεικτα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα παραδίδει ὁ Ζώσιμος. Βλέπετε πὼς προσπαθῶ νὰ μείνω ἀντικειμενικός, δὲν εἶναι ἂν ἐμᾶς μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ Κωνσταντῖνος νὰ φανεῖ καλὸς ἢ κακός. Τὸ πρόβλημα στὴν ἔρευνα εἶναι τί λέγουν οἱ πηγές. Ἑπομένως, καὶ ὁ Εὐσέβιος σὲ πολλὰ σημεῖα πρέπει νὰ δεχθεῖ αὐτὴ τὴ διασταύρωση γιὰ τὸ ἔγκυρο τῶν πληροφοριῶν του, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ὁ Ζώσιμος ποὺ εἶναι καὶ μεταγενέστερος. Εἶναι ἀπορριπτικὸς ἔναντι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ εἶναι συγχρόνως λιβελογράφος. Ἡ ἐπιστήμη σήμερα δέχεται, κριτικά, ὅτι ὁ Ζώσιμος πραγματικὰ δὲν ὑπῆρξε ἱστορικὸς ἐπιστήμων. Γράφει συναισθηματικὰ πολλὲς φορές, εἶναι ἠθικολόγος περισσότερο παρὰ ἐπιστήμων. Ὑπάρχει ἕνα καταπληκτικὸ ἄρθρο, τοῦ Ντίντλεϋ, σὲ ἕνα περίφημο γερμανικὸ περιοδικὸ τοῦ 1972. Ὅπως ἐπίσης ἕνα σπουδαῖο ἄρθρο, ποὺ ἔχει τὸν Ντίντλεϋ ὑπόψιν, εἰς τὸ παγκόσμιο βιογραφικὸ λεξικὸ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τοῦ κυρίου Τσακανίκα. Ὁ φανατισμὸς τοῦ Ζωσίμου καὶ ἡ λιβελογραφικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου, φαίνεται στὸ ὅτι τοῦ ἀποδίδει τὴν παρακμὴ τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας σὲ στιγμὴ ὅπου στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ αὐτοκρατορία, τῆς Ρώμης, ἀποκτᾶ τὴ μεγαλύτερη ἔκταση καὶ τὴ μεγαλύτερη ἑνότητα καὶ αἴγλη.

Ἐντελῶς διαφορετικὰ δηλαδὴ εἶναι τὰ πράγματα ἀπ᾽ ὅ,τι τὰ παρουσιάζει ὁ Ζώσιμος.

Σημασία ἔχει ὅτι ἄκριτα ἀναπαράγονται ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας νεοπαγανιστὲς ἢ νεοειδωλολάτρες, οἱ ἀπόψεις τοῦ Ζωσίμου. Σκόπιμα γιὰ νὰ στιγματιστεῖ καὶ ἀπορριφθεῖ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ τὸ ἔργο του. Νὰ σπιλωθεῖ καὶ νὰ ὑποτιμηθεῖ τὸ πρόσωπό του. Ἡ κορύφωση εἶναι ἡ ὕπουλη πραγματικὰ καὶ ἀδίωκτη, ἀκαταδίωκτη δικαστικά, μετά, τί νὰ κάνεις, ποὺ νὰ προσφύγεις σὲ ποιὰ δικαιοσύνη σ᾽ αὐτὸ τὸ χῶρο, εἶναι τὰ ὅσα δημοσιεύονται, ἀνώνυμα τὶς περισσότερες φορές. Πόσες φορὲς μοῦ στέλνουν κείμενα, ἀπὸ τὸ Ἵντερνετ, ἄλλοι μὲ ἐπαινοῦν ἀλλὰ οἱ περισσότεροι, κυρίως οἱ νεοειδωλολάτρες, μὲ κατηγοροῦν καὶ μοῦ ἀποδίδουν ἀπόψεις ποὺ ποτὲ δὲν τὶς σκέφτηκα. Ἄλλοι τὸ κάνουν ἴσως γιὰ νὰ ἀποκτήσουν κύρος, νὰ μὴν τοὺς ἀδικήσω. Ἔ, γεράσαμε τώρα στὴν ἔρευνα, σοῦ λέει, τὸ λέει καὶ ὁ Μεταλληνός. Κι αὐτὸ εἶναι τιμή μου. Ἀλλὰ δὲ μὲ τιμᾶ τὸ ὅτι μοῦ ἀποδίδουν ἀπόψεις ποὺ δὲν τὶς γνωρίζω ἐγὼ ὁ ἴδιος. Δὲ θέλω τώρα νὰ φέρω... ἔτσι δουλεύει καὶ ὁ... θὰ πῶ τὸ ὄνομα διότι εἶναι δημόσια πράγματα, ὁ κύριος Γεωργαλᾶς, ὁ παλαιὸς συνεργάτης τοῦ Παπαδοπούλου, εἶναι ἀνέντιμο διότι ἀποδίδει σὲ κάποιο βιβλίο ἀνθελληνικὲς θέσεις τὶς ὁποῖες ποτὲ δὲ σκέφτηκα. ... (ἀπάντηση σὲ ἀκροατή: Ὁ Γεωργαλᾶς... ζεῖ... καὶ νὰ ᾽ναι καλὰ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ ζήσει καὶ νὰ μετανοήσει πρὶν φύγει ἀπὸ τὸν κόσμο γιὰ τὰ ψέματα τὰ ὁποῖα λέει.) Μένει ὅμως τὸ κείμενο καὶ τὸ παίρνουν φοιτητές. Αὐτὸ γίνεται γενικὰ καὶ μὲ τὸν Ζώσιμο. Ὁ Βολταῖρος ἐπὶ παραδείγματι, τοποθετεῖται ἀρνητικὰ ἀπέναντι στὸν Κωνσταντῖνο. Ὁ Γίββων τοποθετεῖται ἀρνητικὰ καὶ θὰ τὸ δοῦμε αὐτὸ στὴ συνέχεια. Ἀμέσως τώρα, ποιοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διαχρονικὰ καὶ συγχρονικὰ στὴν ἐποχή μας, κατηγοροῦν καὶ ἀπορρίπτουν τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο.

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος, τὸν 19ο αἰώνα, ὁ πρῶτος μεγάλος ἱστορικός μας, πολλὰ πράγματα πρέπει νὰ ἀνανεωθοῦν σήμερα, ἀλλὰ βασικὰ τὸ ἔργο τοῦ παραμένει πολύτιμη πηγὴ διότι, τὸ λέγω γι᾽ αὐτοὺς ποὺ ἴσως δὲν τὸ γνωρίζουν, ὁ Παπαρηγόπουλος ἔχει ἕνα προσόν: δὲ στοχάζεται κυρίως ἀλλὰ ἀκολουθεῖ τὶς ἱστορικὲς πηγές. Τὸ ἔργο του εἶναι ἀνάπτυξη τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Ἄρα καὶ νὰ μὴ βρεῖ κανεὶς ὅλες τὶς πηγές, μπορεῖ πιστότατα νὰ τὶς μελετήσει ὅπως ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Παπαρηγόπουλο. Λέγει λοιπόν. Πρώτη ὁμάδα, ποὺ ἐμίσησε τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, ὡς πρόμαχο τοῦ νέου θρησκεύματος, εἶναι οἱ τοῦ ἀρχαίου θρησκεύματος ὀπαδοί. Οἱ εἰδωλολάτρες τῆς ἐποχῆς, ὅπως ὁ Ζώσιμος. Ὁ Ζώσιμος τοῦ ἀποδίδει ὅλες τὶς συμφορές, κατὰ τὸν Ζώσιμο, συμφορὲς τοῦ κράτους. Καὶ σήμερα λοιπὸν ἀποδίδονται στὸν Κωνσταντῖνο, ἀναπόδεικτα, ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται ὁ Ζώσιμος καὶ οἱ νεοειδωλολάτρες. Κατὰ πόσον ἔχουν δίκιο, θὰ τὸ δοῦμε στὴ συνέχεια. Δεύτερο, ἐπιτίθενται στὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, ἀπὸ τὸν 18ο κυρίως αἰώνα, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Διαφωτισμοῦ. Μιὰ γνώμη τοῦ Ζωσίμου, ποὺ διέφυγε,

τὴν ὑπογραμμίζω: «ἐγκατέλειπε τὸ πάτριον δόγμα καὶ ἠσπάσθη τὴν ἀσέβεια». Βλέπετε πόσο σχετικὰ εἶναι τὰ πράγματα. Ἀσέβεια εἶναι ὁ Χριστιανισμός. Καὶ ἡ πάτρια θρησκεία τιμᾶται! Βέβαια ἕνας ἐρευνητὴς τῆς ἱστορίας ὅπως ὁ ὁμιλῶν, δὲν ἀσχολεῖται μὲ συναισθηματικὰ πράγματα. Ἀλλὰ καταλαβαίνετε, πῶς ἀνατρέπεται ἡ προοπτικὴ καὶ πῶς περιμένεις νὰ ἐπαινέσει κάποιος τὸν Κωνσταντῖνο ὅταν ἔχει αὐτὴ τὴ βασικὴ προοπτικὴ στὴν προσέγγισή του. Παρόλα αὐτά, σπεύδω νὰ πῶ ὅτι πολλὲς φορὲς ὁ Ζώσιμος ἢ ἀποσιωπᾶ σημαντικὰ ἔργα τοῦ Κωνσταντίνου ἢ τὸν ἐπαινεῖ γιὰ τὶς ἀρετὲς τὶς ὁποῖες διέθετε. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος μιλώντας γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο χρησιμοποιεῖ τὴν ἑξῆς παροιμία ποὺ ἴσως εἶναι δική του: «θαυμάζει ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ πολέμιος». Τὴ λεβεντιὰ ἑνὸς ἀνθρώπου τὴ θαυμάζει καὶ ὁ ἀντίπαλός του. Ὅταν σὲ ἐπαινεῖ ὁ ἀντίπαλός σου σημαίνει ὅτι κάτι ἀξίζεις. Καὶ δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ ἀναγκάζεται ὁ Ζώσιμος νὰ ἐπαινέσει τὸν Κωνσταντῖνο.

Διαφωτιστές

Οἱ Διαφωτιστὲς λοιπόν, ὁ Γίββων, ὁ Βολταῖρος. Ὁ Βολταῖρος συνεχῶς ἀπορρίπτει τὸ Βυζάντιο, ὁ δὲ Γίββων ἀκόμη καὶ στὸν τίτλο τοῦ βιβλίου του, ναὶ μὲν δὲν ἀρνεῖται ὅτι τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορίας δὲν εἶναι Βυζάντιο ἀλλὰ εἶναι Νέα Ρώμη, εἶναι συνέχεια ἀπὸ πλευρᾶς πολιτικῆς καὶ ἐδαφικῆς ἀλλὰ ὄχι καὶ πολιτιστικῆς καὶ πνευματικῆς, τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, μιλεῖ γιὰ τὴν Decline and Fall of the Roman Empire. Δηλαδὴ εἶναι τὸ κατρακύλισμα καὶ ἡ πτώση τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Κι αὐτὸ ὀφείλεται κατ᾽ αὐτόν, κατὰ τὸν Γίββωνα, στὸν Χριστιανισμό. Τὸ ἔργο του εἶναι σπουδαῖο, ἀλλὰ ὅταν ἔχει συγκεκριμένη προοπτική, καταλαβαίνετε τὸ βασικὸ μειονέκτημά του. Στὴ διαστροφὴ τῶν πνευμάτων κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλο, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε καὶ ἡ παπικὴ ἀρχή. Μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀναγεγραμμένος εἰς τὸ ἁγιολόγιο τοῦ παπισμοῦ (σημ. ΟΟΔΕ: τουλάχιστον στοὺς Οὐνίτες), ἀλλὰ δὲν παύει νὰ μισεῖται ἢ νὰ τὸν ἀποστρέφονται οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπειδὴ μετέφερε τὴν πρωτεύουσα στὴ Νέα Ρώμη καὶ ὁδήγησε στὴν ἀφάνεια τὴν Παλαιὰ Ρώμη. Ἂν γινότανε κάτι τώρα σὲ μᾶς, λέγω τώρα μιὰ σκέψη, ἡ πρωτεύουσα νὰ μεταφερθεῖ στὴ Θεσσαλονίκη, τί θὰ κάναμε κύριε δήμαρχε ἐμεῖς, οἱ χαμουτζῆδες, ὅπως μᾶς λένε οἱ βόρειοι, σ᾽ αὐτὴ τὴ μεταβολή; Σημασία τώρα οὐσιαστικότερη ἔχει τὸ ἑξῆς: τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος μολονότι ἐννοιολογικὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα. Κώνστας εἶναι ἡ constantia εἶναι ἢ σταθερότης, ἡ δύναμη τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τὰ δυὸ ἀπὸ τὸ ρῆμα ἵσταμαι καὶ ἵστημι, ἑπομένως ἡ προέλευση ἐννοιολογικὰ εἶναι ἀρχαιοελληνική, ἑλληνική, ἀλλὰ τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος ἐπεκράτησε στὴ Δύση. Ἀπὸ τὸ σχίσμα καὶ μετά, οὐδεὶς πάπας καὶ οὐδεὶς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως, ἔλαβε τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος. Ἔγινε τὸ μισητότερο ὄνομα εἰς τὴν Δύση ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν

Ἀνατολὴ ποὺ φθάσαμε πρὶν ἀπὸ κάποια χρόνια ἀπὸ τὸν ἀνώτατο ἄρχοντα καὶ ὄχι μόνο τὸν πρώην, τὸν τέως βασιλέα, ἀλλὰ καὶ πρόεδρο δημοκρατίας μέχρι τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων, νὰ ἔχουν ὅλοι τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος. Καὶ ἡ μακαρίτισσα ἡ Μαλβίνα ἡ Κάραλη, εἶπε κάποτε μὲ κάποια ἀγανάκτηση, καλὰ βρὲ παιδιά, δὲν ὑπάρχει κανένας Βρασσίδας, Ἐπαμεινώνδας, μόνο Κωνσταντίνοι ὑπάρχουν. Ἔγινε τὸ ἀγαπητότερο ὄνομα, κι ἐπειδὴ ἔχω καὶ τὸν γαμπρό μου Κωνσταντῖνο, συγνώμη γι᾽ αὐτὸ ποὺ λέγω, τὸ ἔζησα καὶ προχτές, οἱ Κωνσταντίνοι ἔγιναν, δόξα τῷ Θεῷ, περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Γιώργηδες καὶ τοὺς Γιάννηδες. Αὐτὸ σημαίνει πόσο ἀγαπήθηκε, λαογραφικὰ μιλῶ αὐτὴ τὴ στιγμή, πόσο ἀγαπήθηκε αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Καὶ τέταρτη ὁμάδα ποὺ στρέφεται ἐναντίον τοῦ εἶναι οἱ δυτικόφρονες οἱ ὁποῖοι, ἀκρίτως, ἀκολουθοῦν πάντοτε κάποιαν Εὐρώπη, κάποια Δύση, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται ἂν αὐτὰ ποὺ λέγονται εἶναι ὀρθὰ ἢ ὄχι.

Βιογραφικὰ στοιχεῖα

Δυὸ τρία βιογραφικὰ στοιχεῖα πρὶν προχωρήσω σὲ κάποιες ἀπολογητικὲς θέσεις. Τὸ ὄνομά του ἦταν Imperator Ceasar Clavdius Valerius Constantinus Augustus – τὸ πλῆρες ὄνομα ὅταν ἀπὸ τὸ 324 ἔγινε μονοκράτωρ. Γεννήθηκε στὶς 22 Φεβρουαρίου περὶ τὸ 280. Κατ᾽ ἄλλους λίγο ἐνωρίτερα, κατ᾽ ἄλλους λίγο ἀργότερα. Στὴ Ναϊσό, εἰς τὴν Νίσσα τῆς Σερβίας. Τὰ νεανικά του χρόνια τὰ πέρασε ὡς ὅμηρος εἰς τὴν αὐλὴ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ἢ στὴν αὐλὴ τοῦ συναυτοκράτορος Γαλερίου. Ὅμηρος ὥστε νὰ ἐμποδιστεῖ ὁ πατέρας του ποὺ ἦταν Καίσαρ, ὁ Κωνστάντιος ὁ Χλωρός, νὰ ἐπαναστατήσει ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος. Ἴσως γνώρισε τὸ μαρτύριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὰ θαύματά του στὴν Ἀνατολή, γιατί ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς μάρτυρες πρέπει νὰ ἔχει κάποιο οὐσιαστικὸ ἔρεισμα. Ὑπῆρξε γενναῖος πολεμιστὴς μὲ πολλὰ προσόντα, μὲ ἡρωικὸ φρόνημα. Στὴν ἀρχὴ ἐνυμφεύφθη τὴ σεμνὴ Νινευίνα καὶ ἀπέκτησε τὸν Κρίσπο, τὸ πρῶτο παιδί του. Γιὰ πολιτικοὺς λόγους, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του, ἀναγκάστηκε νὰ χωρίσει τὴ Νινευίνα καὶ νὰ νυμφευθεῖ τὴν κόρη τοῦ συναυτοκράτορος Μαξιμιανοῦ, τὴν Φαύστα. Ἡ Φαύστα προφέρεται λατινιστὶ Φάουστα καὶ πραγματικὰ ἦταν ἡ Φάουστα τῆς οἰκογενείας. Ὁ Βοσταντζόγλου ἔχει γράψει ὁ μακαρίτης σχετικὰ μὲ τὴν Φαύστα. Ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν Φαύστα τρεῖς γιούς. Τὸν Κωνσταντῖνο, τὸν Κωνστάντιο καὶ τὸν Κώνσταντα ποὺ βασίλευσαν καὶ οἱ τρεῖς. Βλέπετε, ὅλα τὰ ὀνόματα στρέφονται γύρω ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα. Ὁ Διοκλητιανὸς ἐφήρμοσε ἕνα νέο σύστημα διοικήσεως, τὴν Renovatio Imperius, τὴν ἀνανέωση τῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸ 285, τὴν τετραρχία.

Ὁ Διοκλητιανὸς ἦταν ὁ πρῶτος Αὔγουστος καὶ Καίσαρ, δεύτερος Αὔγουστος θὰ

λέγαμε, ὁ Γαλέριος. Βοηθός του στὴν Ἀνατολή. Ὁ Μαξιμιανὸς ἐπίσης συναύγουστος, εἶχε καίσαρα τὸν Κωνστάντιο Χλωρό, τὸν πατέρα τοῦ Κωνσταντίνου. Τὸ 305, τὴν 1η Μαΐου, παραιτήθηκε ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ὁ Μαξιμιανὸς καὶ ὁ Χλωρὸς ἀνακυρήχθηκε Αὔγουστος στὴν Δύση καὶ ὁ Γαλέριος στὴν Ἀνατολή. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε ἐκλήθη στὴ Δύση, κοντὰ στὸν πατέρα του. Τὸ 306 ἐπέρχεται ὁ θάνατος τοῦ Κωνσταντίου Χλωροῦ καὶ στὶς 25 Ἰουλίου τοῦ 306, ὁ στρατὸς ἀνεκύρηξε τὸν Κωνσταντῖνο αὐτοκράτορα. Πρέπει νὰ λάβουμε ὑπ᾽ ὄψη κάτι ἐδῶ. Δὲν ὑπῆρχε κληρονομικότητα τῆς βασιλείας, ὅπως ὅλη τὴν περίοδο τοῦ Βυζαντίου, τῆς Νέας Ρώμης δηλαδή, τῆς Ρωμανίας, ὅπως δὲν ὑπῆρχε καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Κληρονομικοὶ θεσμοὶ δὲν ὑπῆρχαν, θεσμοθετημένη κληρονομικὴ διαδοχή. Ἁπλούστατα, ὁ στρατὸς ἡ σύγκλητος καὶ ὁ λαὸς μποροῦσαν νὰ δεχθοῦν τὸ γιὸ κάποιου νὰ τοὺς διαδεχθεῖ, ἀλλὰ ὄχι κληρονομικῷ δικαιώματι. Αὐτὴ εἶναι ἡ δημοκρατία τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ ὄχι τὸ ὄνομα βασιλεύς. Ἔχω πεῖ καὶ ἄλλες φορὲς σ᾽ αὐτὴ τὴν αἴθουσα, ἂς λέγεται ὅπως θέλει νὰ λέγεται, ἀρκεῖ νὰ ἐκλέγεται. Αὐτὴ εἶναι ἡ δημοκρατία. Ὁ Κωνσταντῖνος λοιπὸν ἀνακηρύχθηκε ἀπὸ τὸν στρατὸ καὶ τὴν σύγκλητο αὐτοκράτωρ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μαξέντιος, ὁ γιὸς τοῦ Μαξιμιανοῦ, τὸ ἴδιο ἔτος στὶς 28 Ὀκτωβρίου, ἀνακηρύχθηκε καὶ αὐτὸς αὐτοκράτορας. Τὸ 311 ἀποθνῄσκει ὁ Γαλέριος καὶ τὸν διαδέχεται ὁ Λικίνιος ποὺ ἔλαβε ὡς σύζυγο τὴν Κωνσταντία – Κωνσταντία καὶ αὐτὴ – θετὴ ἀδερφὴ τοῦ Κωνσταντίνου. 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 312 ὁ Κωνσταντῖνος ἐνίκησε τὸν Μαξέντιο – θὰ τὸ δοῦμε γιατί – στὴ Μιλβία, κατ᾽ ἄλλους Μουλβία, γέφυρα. Ἡ σύγκλητος ἀνακήρυξε τότε πρῶτον Αὔγουστο τὸν Κωνσταντῖνο. Τὸ 313 ὁ Λικίνιος ἐνίκησε τὸν Μαξιμίνο. Καὶ μένουν τώρα δυὸ Αὔγουστοι. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Αὔγουστος καὶ ὁ Λικίνιος δεύτερος Αὔγουστος. Ἔτσι τὸ 313 ἐκδίδεται τὸ περιβόητο διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, ποὺ θὰ δοῦμε πιὰ εἶναι ἡ σημασία του. Τὸ 321 ὁ Λικίνιος ἐπαναφέρει τοὺς διωγμοὺς μὲ νέο διάταγμα ἐναντίον τῶν χριστιανῶν ἐνῷ τὸ 313 εἶχε ἀποφασιστεῖ, μὲ πρώτον τὸν Κωνσταντῖνο, νὰ πάψουν οἱ διωγμοί. Ἐπέρχεται ἡ σύγκρουση μεταξὺ τῶν δυὸ καὶ ἡ ἥττα τοῦ Λικινίου. Τὸ 324 ὁ Κωνσταντῖνος γίνεται μονοκράτορας, ἡ αὐτοκρατορία ἀποκτᾶ ἑνότητα σὲ μία ἀχανῆ ἔκταση. Ἀπὸ τὴν Θούλην, ποὺ μπορεῖ νὰ ἦταν ἡ σημερινὴ Ἰσλανδία, ἢ τουλάχιστον ἡ Ἰρλανδία, μέχρι τὴν Περσία καὶ τὴν Ἰνδία. Ἑπομένως γίνεται ἕνα ἐνιαῖο κράτος, μὲ μία κεντρικὴ ἐξουσία, ἕναν κεντρικὸ αὐτοκράτορα. Τὸ 325 συγκαλεῖ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ τὸ 330 ἐγκαινιάζει τὴ νέα πρωτεύουσα, τὴ Νέα Ρώμη. Στὶς 22 Μαΐου τοῦ 337 πεθαίνει στὸ Δρέπανο τῆς Βιθυνίας – Μικρασία – ποὺ ἦταν ἡ πόλις καταγωγῆς τῆς Ἁγίας Ἑλένης καὶ γι᾽ αὐτὸ ὀνόμασε τὴν πόλην αὐτὴν Ἑλενούπολη. Βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν φίλο του, Εὐσέβιο Νικομηδείας, μὲ λευκὴ ἐσθῆτα, ὡς κατηχούμενος καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο ἀρρώστησε καὶ πέθανε σὲ ἡλικία περίπου ἑξήντα ἐτῶν. Ἡ σωρός του μεταφέρθηκε καὶ ἐτάφη στὴ νέα πρωτεύουσα, τὴ Νέα

Ρώμη.

Κατηγορίες ἀπὸ τὸν Ζώσιμο

Αὐτὰ εἶναι τὰ τυπικὰ ἱστορικά. Ὁ Κωνσταντῖνος κατηγορήθηκε ἀπὸ τὸν Ζώσιμο γιὰ τὴ δολοφονία καὶ ἐξόντωση τῶν ἀντιπάλων του.

Τί μαρτυροῦν οἱ πηγές; Κάποια πράγματα τὰ ὁποῖα λέγονται ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, καὶ μάλιστα τὸ Ζώσιμο ποὺ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν συκοφαντιῶν κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου, μένουν στὸ χῶρο τοῦ θρύλου. Ὅταν εἶναι κάτι ἀναπόδεικτο τὸ ἀναφέρει μὲν ὁ ἱστορικὸς ὅπως κάνω κι ἐγὼ τώρα, χωρὶς ὅμως νὰ μπορεῖ νὰ στηρίξει ὁποιαδήποτε συμπεράσματα σὲ ἀμέριστες ὑποθέσεις ἢ σκέψεις.

Ἡ περίπτωση τοῦ Μαξιμιανοῦ

Ἡ περίπτωση τοῦ Μαξιμιανοῦ, γιὰ νὰ μείνω σὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα. Ὁ Μαξιμιανὸς ἤθελε νὰ γίνει αὔγουστος, αὐτοκράτορας καὶ διώχθηκε ἀπὸ τὸν γιό του Μαξέντιο. Ἔτσι κατέφυγε στὴν κόρη του, ἦταν πεθερὸς τοῦ Κωνσταντίνου, στὴν κόρη του Φαύστα καὶ ζήτησε προστασία ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Τὸ 310 ὅμως ὀργάνωσε συνωμοσία καὶ κίνημα γιὰ ἀνατροπὴ τοῦ Κωνσταντίνου. Αὐτὴ ἦταν ἡ κατάσταση τῆς ἐποχῆς. Ξέρετε, κανείς, ὅσο μεγάλος κι ἂν εἶναι, δὲ μπορεῖ νὰ πάψει νὰ εἶναι τέκνο τῆς ἐποχῆς του. Γι᾽ αὐτὸ σᾶς εἶπα ὅτι ὅταν ἐφαρμόζεται ὁ λεγόμενος ἱστορικὸς ἀναχρονισμός, εἶναι ἀποτυχία τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας. Ἐμεῖς θὰ ἑρμηνεύσουμε τὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεθιστάμενοι σ᾽ αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κι ὄχι μεταφέροντας τὴν ἐποχὴ στὶς δικές μας συνθῆκες σήμερα. Ὁ Μαξιμιανὸς διέδωσε ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος φονεύθηκε στὸν πόλεμο κατὰ τῶν Φραγκογερμανῶν στὰ βόρεια σύνορα, καὶ πῆρε ἕνα μέρος τοῦ στρατοῦ μὲ τὸ μέρος του καὶ αὐτοανακηρύχθηκε αὐτοκράτορας. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπέστρεψε καὶ ὁ Μαξιμιανὸς κλείστηκε στὸ φρούριο τῆς Μασσαλίας. Ὁ Κωνσταντῖνος τὸν αἰχμαλωτίζει, τὸν συγχωρεῖ ὅμως, μὲ τὴ μεσολάβηση καὶ τῆς γυναίκας του τῆς Φαύστας. Νέα συνωμοσία τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ τῆς Φαύστας τώρα, γιὰ νὰ δολοφονηθεῖ ὁ Κωνσταντῖνος. Ἀποτυγχάνει ἡ προσπάθεια. Ἡ Φαύστα τότε, ἡ Φάουσταμ ὅπως εἶπαμ τῆς οἰκογένειας, ἐνοχοποιεῖ τὸν πατέρα της. Ὁ Μαξιμιανὸς ἀναγκάστηκε νὰ αὐτοαπαγχονιστεῖ, κρεμάστηκε δηλαδή, γιατὶ κατάλαβε ὅτι τὰ πράγματα ἔγιναν σκληρότερα γι᾽ αὐτόν. Κατηγοροῦν γι᾽ αὐτὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Κοιτάξτε, ὅταν κάποιος εἶναι ἀνώτατος ἄρχων, καὶ δὲν εἶναι ἁπλῶς πολιτικὰ καὶ διοικητικὰ ἀνώτατος ἄρχων, ἀλλὰ συγκεντρώνει ὅλες τὶς ἐξουσίες ὀνομάζετο Rectus Totius Omnis, δηλαδὴ ὁ κυβερνήτης, ὁ διοικητὴς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ὁ Κωνσταντῖνος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ

Ἀνώτατος Δικαστής. Ἦταν Pontifex maximus, ὁ ἀνώτατος ἀρχιερεύς. Αὐτὰ δὲν τὰ μετέφερε ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό του, τὰ βρῆκε στὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Ἑπομένως, πᾶσα πράξις ἔπρεπε νὰ δικαστεῖ ἀπὸ τὸν ἀνώτατο δικαστή. Ὁ ὁποῖος βέβαια περιεστοιχίζετο ἀπὸ τὸν στρατὸ ἀλλὰ στὰ πολιτικὰ πράγματα ἀπὸ τὴν σύγκλητο. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ ἀποδίδουμε μονομερῶς τὴν εὐθύνη, ὅπως ὅταν κανεὶς εἶναι πρόεδρος τῆς δημοκρατίας καὶ ὑπογράψει θανατικὴ ποινὴ ἡ ὁποία ὁρίζεται ἀπὸ τὸ δικαστήριο, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ πράξει. Ἂν ἀρνηθεῖ ὁ ἀνώτατος ἄρχων, βασιλιὰς παλαιότερα, πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, νὰ δεχθεῖ αὐτὸ ποὺ προτείνει ἡ δικαστικὴ ἐξουσία καταλαβαίνετε ποιὲς ἐπιπτώσεις θὰ γίνουν.

Ἡ περίπτωση τοῦ Βασσιανοῦ

Δεύτερο, ἡ περίπτωση τοῦ Βασσιανοῦ. Θ᾽ ἀποφύγω τὶς λεπτομέρειες, διότι, εἰς τὴν στάση τοῦ Βασσιανοῦ, κι ἐδῶ ὁ Κωνσταντῖνος ἔδειξε μεγαθυμία κι ὅταν ἀποκαλύφθηκε ἡ συνωμοσία – πάλι συνωμοσία – ἐναντίον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ὁ Βασσιανὸς ἐξετελέσθη μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νόμων τοῦ κράτους. Εἶναι δυνατὸν λοιπόν, ἐν ψυχρῷ, νὰ ἀποδοθεῖ ἡ κατηγορία στὸν Κωνσταντῖνο καὶ νὰ θεωρηθεῖ δολοφόνος; Κάθε ἀνώτατος ἄρχων τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὀνομάζεται δολοφόνος, ἐκτὸς καὶ ἂν ὁ ἀνώτατος ἄρχων χρησιμοποιεῖ τοὺς νόμους. Ἀλλὰ ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία γι᾽ αὐτὸ κατόρθωσε τόσα χρόνια νὰ ἐπιβιώσει· δὲν ἐνεργοῦσε κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπο.

«Τούτῳ Νίκα», ἡ περίπτωση τοῦ Μαξεντίου

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ Μαξεντίου, τοῦ κουνιάδου τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Μαξέντιος ἐπεθύμησε νὰ γίνει ὁ μόνος αὐτοκράτορας καὶ ἐστράφη κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου ἐπικαλούμενος τὸν θάνατο – τὴν δολοφονία κατ᾽ αὐτὸν – τοῦ πατέρα του, τοῦ Μαξιμιανοῦ. Διατάζει τὴν καταστροφὴ τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Κωνσταντῖνος μέσῳ τῶν Ἄλπεων ἔρχεται στὴν Ἰταλία καὶ συναντῶνται οἱ δυὸ στρατοὶ στὴν ἰδία γέφυρα τοῦ Τίβερη, δυὸ χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴ Ρώμη. Ἐδῶ ἐμφανίζεται ἡ γνωστὴ θεοσημία, ὅπως τὸ περιγράφει ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος, κατὰ τὸ ἀπομεσήμερο. Βλέπει δηλαδὴ στὸν οὐρανὸ τὸν Σταυρὸ καὶ τὰ γράμματα ποὺ ἔλεγαν «Τούτῳ Νίκα», ὄχι δηλαδὴ «Ἐν Τούτῳ Νίκα». Μὲ αὐτὸ τὸ σύμβολο θὰ μπορεῖς νὰ νικᾶς, ἂς νικᾶς. Ὁ Λακτάντιος παραθέτει τὸ κείμενο εἰς τὰ Λατινικά. Καὶ λέει πάλι ὅτι ἦταν Σταυρός, ὅτι τὸ εἶδε σὲ ἐνύπνιον ὁ Κωνσταντῖνος, βλέπετε ὑπάρχουν διάφορες ἐκδοχές, καὶ εἶπε ὅτι τὰ γράμματα ἦσαν In Hoc Vincas, Ἐν τούτῳ, ἐδῶ δηλαδὴ ὑπάρχει τὸ In. Ἐν αὐτῷ, δηλαδὴ νὰ νικᾶς. Ὁ Ἅγιος Ἀρτέμιος καὶ ὁ στρατός, ὑπάρχουν σχετικὲς πηγές, ἐβεβαίωσαν πὼς τὸ εἶδαν καὶ αὐτοὶ τὸ σύμβολο, ἄρα τὸ εἶδε ὁλόκληρος ὁ στρατὸς

καὶ ὄχι μόνον ὁ Κωνσταντῖνος. Γεγονὸς εἶναι ἕνα. Εἴτε ὡς ἐνύπνιον τὸ εἶδε, εἴτε μέρα μεσημέρι στὸν οὐρανό, σημασία ἔχει ὅτι ἀπὸ τότε ὁ Κωνσταντῖνος κατασκευάζει τὸ λάβαρο τοῦ Σταυροῦ μὲ τὸ μονόγραμμα, τὸ Χριστόγραμμα ΧΡ, Χριστός. Σὲ ἕνα στεφάνι. Καὶ εἰς τὶς ἀσπίδες τῶν στρατιωτῶν ἐμφανίζεται τὸ μονόγραμμα.

Ὁ Ζώσιμος ἀποσιωπᾶ τὸ γεγονός, ἐνῷ θὰ μποροῦσε νὰ τὸ διαψεύσει, ἀλλὰ δὲ μπορεῖ. Ἀποσιωπᾶ τὸ γεγονὸς ὅπως καὶ ἄλλοι παγανιστὲς συγγραφεῖς. Τὸ ἐπιβεβαιώνουν ὅμως μεταγενέστεροι ἱστορικοί, ὁ Φιλοστόργιος, ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, ὁ ἡσυχαστὴς τοῦ 14ου αἰῶνος. Ὁ δὲ Σωζομενός, ἱστορικὸς τοῦ 5ου αἰῶνος, ἕναν αἰώνα μετὰ τὸν Κωνσταντῖνο μαζὶ μὲ τὸν Σωκράτη τὸν σχολαστικό, λέγει ὅτι οἱ λέξεις «Τούτω Νίκα» ἦσαν ἄγγελοι. Ὅπως τὸ ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ, κατὰ τὸν Ἱερὸ Χρυσόστομο, ἦταν ὑπερφυὲς θαῦμα, δηλαδὴ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τὸ ἴδιο καὶ ὁ Σωζομενός, τὸ ἑρμηνεύει μὲ τὸ δικό του τρόπο. Στὶς 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 312 γίνεται ἡ μάχη. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε 25.000 στρατό, ὁ Μαξέντιος 100.000 καὶ κυριολεκτικὰ συνετρίβη ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου. Σπάζει μία γέφυρα τοῦ Τιβέριου ποταμοῦ καὶ πολλοὶ στρατιῶτες πέφτουν στὸ ποτάμι καὶ πνίγονται καὶ μαζί τους καὶ ὁ Μαξέντιος. Πάλι κατηγοροῦν τὸν Κωνσταντῖνο. Ἐμένα μὲ ἐνδιαφέρει στὴν ἔρευνά μου ὁ ὅρος ποὺ χρησιμοποιεῖται: «δολοφόνος ὁ Κωνσταντῖνος». Ξέρετε τί σημαίνει δολοφόνος. Νὰ πεῖτε ὅτι μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἐπετέθη κατόρθωσε κλπ. νὰ πέσει ὁ Μαξέντιος στὸ ποτάμι καὶ νὰ πνιγεῖ, ἐντάξει τὸ δέχομαι. Ἀλλὰ δολοφόνος ἀπὸ ποῦ ὡς ποῦ; Ὅταν εἶναι μία μάχη, κατὰ τὴν ὁποία ἀντιμετωπίζεται στάσις, ἐπανάσταση ἐναντίον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Τρία χρόνια μετὰ ὁ Κωνσταντῖνος ἔχτισε τὴ Θριαμβικὴ Ἀψίδα ἡ ὁποία ὑπάρχει μέχρι σήμερα στὴ Ρώμη. Τώρα μιὰ ἀντίφαση, στοὺς ἀντιπάλους τοῦ Κωνσταντίνου εἶναι ὅτι δὲν κατεδίκασε κανένα στρατιώτη τοῦ ἀντιπάλου στρατεύματος. Δὲν ἐφήρμοσε κανένα μέτρο ἐναντίον τους. Καταλαβαίνετε λοιπὸν ποιὲς ἀντιφάσεις ὑπάρχουν εἰς τὴν κρίση τοῦ Κωνσταντίνου.

Κρίσπος – Φαῦστα

Χαρακτηριστικότερες ἀπὸ αὐτὲς – νὰ ὁλοκληρώσω αὐτὲς τὶς ἀναφορὲς – εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ γιοῦ του τοῦ Κρίσπου καὶ ἡ περίπτωση τῆς Φαύστας, τῆς δεύτερης συζύγου του. Τὸ 316 γιόρταζε τὰ δέκα χρόνια τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν θρόνο, στὰ ἀνάκτορα. Καὶ ἐξαπλώνεται αὐτόματα ἡ εἴδηση ὅτι συνελήφθη ὁ Κρίσπος καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Πόλας εἰς τὴν Ἴστρια – ἀπὸ ἐκεῖ κατήγετο ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας καὶ ἡ οἰκογένειά του, τὴν Ἴστρια. Ὁ Κρίσπος ἦταν ἕνας σοβαρὸς καὶ ἀξιοπρεπὴς νέος με πολλὰ ἡγετικὰ χαρίσματα. Δεκαεπτάχρονος, εἶχε περιβληθεῖ ἀνώτατα στρατιωτικὰ ἀξιώματα καὶ ἦταν μάλιστα καὶ ἀρχηγὸς τοῦ

στόλου τῆς αὐτοκρατορίας. Μὴ σᾶς φαίνεται περίεργο, ὁ Γκουαρνὲ τῆς Ἰωσηφίνας, ὁ θετὸς γιὸς τοῦ Ναπολέοντος, δεκαέξι χρονῶν ηὗρε νὰ καταλάβει τὰ Ἑπτάνησα μὲ τοὺς δημοκρατικοὺς Γάλλους. Ἐδῶ φαίνεται τὸ μίσος τῆς Φαύστας. Ὁ Κρίστπος ὑπερτεροῦσε ἔναντι τῶν τριῶν δικῶν της γιῶν. Ἐτίθετο θέμα διαδοχῆς. Ἐπίσης ἡ ἁγία Ἑλένη, ἀγαποῦσε τὸν Κρίσπο γιὰ τὰ προσόντα, τῆς θύμιζε τὸν γιό της στὰ νεανικά του χρόνια. Γίνεται μία σατανικὴ ἐνέργεια. Ἕνα μήνα πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κρίσπου ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶχε ἐκδώσει ἕνα νόμο ἐναντίον τῆς μοιχείας. Μοιχεία μὲ ἔγγαμη γυναίκα, ὄχι ἁπλῶς πορνεία. Ἡ τιμωρία ἦταν ὁ θάνατος. Μὲ ψευδομάρτυρες κατηγορήθηκε ἀπὸ τὴν Φαύστα ὁ Κρίσπος, πρῶτον γιὰ συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ δεύτερον ὅτι τῆς ἐπετέθη, στὴ μητριά του δηλαδή, μὲ ἀνήθικους σκοπούς. Ὁ Ζώσιμος, προσέξτε, ὁ εἰδωλολάτρης ἱστορικός, καὶ ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς τὸν δωδέκατο αἰώνα δέχονται ὡς ἀβάσιμες τὶς πληροφορίες καὶ ὅλοι οἱ σοβαροὶ ἐρευνητὲς δέχονται ὅτι αὐτὰ μένουν στὸ χῶρο τοῦ θρύλου. Δὲν μπορεῖ νὰ συναγάγει κανεὶς σοβαρὰ συμπεράσματα. Τὸ δίλημμα ποὺ εἶχε ὁ Κωνσταντῖνος σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἦταν ἀνάλογο ἐκεῖνο ἑνὸς μεγάλου νομοθέτη τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὸν ἕβδομο αἰώνα ὁ Ζάλευκος – Ζάλευκος σημαίνει πάλλευκος, ὅμως λέμε ζάπλουτος (παρακαλῶ ὅσους δὲν τὸ ξέρουν νὰ μὴ λένε ζάμπλουτος – ζὰ σημαίνει πάρα πολύ, ζάπλουτος καὶ ζάλευκος). Ὁ Ζάλευκος εἶναι σύγχρονος τοῦ Χαμουραμπί, ἢ Χαμουράμπι καὶ ἐκδίδει τὴν πρώτη ἑλληνικὴ νομοθεσία – εἶναι ἀρχαιότερος τοῦ Σόλωνος. Εἶχε λοιπὸν ἕνα νόμο ποὺ ἔλεγε: ὁ κατηγορούμενος καὶ συλλαμβανόμενος γιὰ μοιχεία καταδικάζεται μὲ τὴν ἐξόρυξη τῶν δυὸ ὀφθαλμῶν. Ὁ πρῶτος ποὺ συνελήφθη γιὰ μοιχεία ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Ζαλεύκου. Ἔρχεται λοιπὸν ὁ βασιλεύς, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος ἀνώτατος δικαστής, νὰ δικάσει. Τί νὰ κάνει; Νὰ τυφλώσει τὸ γιό του ποὺ ὁ στρατὸς τὸν ἤθελε ὡς διάδοχό του καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου; Ρωτάει λοιπὸν σοφότατα ὁ Ζάλευκος τὴν σύναξη: πόσα μάτια ἀπαιτεῖ ὁ νόμος στὴν περίπτωση αὐτὴ ὡς τιμωρία; Καὶ τοῦ εἶπαν δυό. Ἔ, λέει, ἕνα μάτι τοῦ γιοῦ μου καὶ ἕνα μάτι δικό μου. Τυφλώθηκε καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἕνα μάτι γιὰ νὰ μὴν καταδικάσει μὲ τὴν ἐξόρυξη τῶν δυὸ ὀφθαλμῶν τὸ γιό του.

Αὐτὸ τὸ ἐπικαλούμεθα συνήθως, ὁ Δημινιάτης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Καλλίνικος γιὰ νὰ δικαιώσουν τὴν περὶ ἱκανοποιήσεως τῆς θείας δικαιοσύνης θεολογική, δυτική, παπικὴ δηλαδὴ θεωρία – ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἄλλου παπᾶ εὐαγγέλιο καὶ ἄλλο θέμα.

Δὲν ἐκτελεῖ τὸν Κρίσπο, ἁπλῶς τὸν φυλακίζει ὁ Κωνσταντῖνος. Ὁ νέος ἐκτελέστηκε μὲ ἄγνωστο τρόπο καὶ δὲν βρέθηκε διάταγμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ποὺ νὰ καταδικάζει τὸν Κρίσπο σὲ θάνατο, ὅπως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει. Οἱ ἱστορικοὶ μᾶς λέγουν ὅτι ἡ μόνη ποὺ μποροῦσε νὰ χρησιμοποιήσει τὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορος ἦταν ἡ γυναίκα του ἡ Φαύστα καὶ σ᾽ αὐτὴν ἀποδίδεται ἡ δολοφονία. Ἡ ἀπάντηση λοιπὸν εἶναι ἀδύνατη καὶ ἀνεύθυνη καὶ πρὸς πᾶσα κατεύθυνση. Ἡ

Ἑλένη ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ πληροφορήθηκε τὴ συνωμοσία τῆς Φαύστας καὶ ἀπεκάλυψε τὰ πράγματα στὸν Κωνσταντῖνο. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε διέταξε τὴν σύλληψη τῆς Φαύστας. Ὁ Ζώσιμος αὐθαίρετα λέει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος διέταξε νὰ πνιγεῖ ἡ Φαύστα στὸ λουτρὸ μὲ καυτὸ νερό. Προχθὲς μοῦ ἔστειλαν ἕνα ἄρθρο – θὰ τὸ ἐπικαλεστῶ γιὰ ὀλίγο στὴ συνέχεια – ποὺ ἐπαναλαμβάνει ἕνας ἐχθρὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ ὅσα γράφει ὁ Ζώσιμος. Χωρὶς καμία ἄλλη πηγή, χωρὶς διασταύρωση τῆς πληροφορίας. Ἀναπαράγεται λοιπὸν αὐτὴ ἡ κρίση ἀναπόδεικτα. Ἀλλὰ τὸ μύθο τοῦ Ζωσίμου καταρρίπτει ὁ Ἱερώνυμος. Ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας (366-419 μ.Χ). Ἄριστος ἑλληνιστής, εἶχε ζήσει κοντὰ σὲ πατέρες στὴν ἀνατολὴ καὶ μάλιστα κοντὰ στὸν Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομο – ἀνατολικός, Μέγας Βασίλειος, Ἰωάννης Χρυσόστομος, ἀνήκουν στὴν ἴδια ὁμάδα ἀπὸ πλευρᾶς Ὀρθοδοξίας – ἔζησε ὁ Ἱερώνυμος τὰ γεγονότα, καὶ αὐτὸς παρέχει τὴν πληροφορία ὅτι ὁ θάνατος τῆς Φαύστας ἐπῆλθε τρία ἢ τέσσερα ἔτη μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Κρίσπου. Πῶς εἶναι δυνατὸν λοιπὸν νὰ συνδέονται, καὶ μάλιστα ἄμεσα, τὰ δυὸ γεγονότα; Ἀκόμη καὶ ὁ ἱστορικὸς Γίββων εἰς τὴν ἱστορία του καταθέτει τὴν ἀμφισβήτησή του γιὰ ἕνα τέτοιο θάνατο τῆς Φαύστας. Καὶ ὁ Παπαρηγόπουλος ἐπίσης ἀπορρίπτει μία τέτοια θεωρία. Τὶς περιπτώσεις λοιπόν, κυρίως, τοῦ Κρίσπου καὶ τῆς Φαύστας, καλύπτει θρύλος.

Ἡ στάση τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἔναντι τῆς εἰδωλολατρείας

Ποιὰ ἦταν ἡ στάση τώρα τοῦ Κωνσταντίνου ἔναντι τῆς εἰδωλολατρίας. Ἕνα χρόνο μετὰ τὴ Σύνοδο τῆς Νικαίας τὸ 326, ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται στὴ Ρώμη γιὰ νὰ γιορτάσει τὰ εἰκοσάχρονα τῆς Βασιλείας του, τὰ δεύτερα δεκενάλια. Κλήθηκε στὸ Καπιτώλιο νὰ συμμετάσχει σὲ μία στρατιωτική, εἰδωλολατρικὴ γιορτὴ καὶ νὰ προσφέρει τὶς νενομισμένες θυσίες. Ἀρνήθηκε. Καταλαβαίνετε, ἔπεσε ὡς κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ ἡ ἄρνηση τοῦ αὐτοκράτορος νὰ τελέσει τὰ καθήκοντά του ὡς ἐθνικός, ὡς εἰδωλολάτρης αὐτοκράτορας. Μάλιστα πρέπει νὰ ξέρουμε, θὰ τὸ πῶ παρενθετικά, γιατί ἐδιώκετο ὁ Χριστιανισμός, κυρίως τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες; Ἀλλὰ δὲν σταμάτησαν ποτὲ οἱ διωγμοὶ αὐτοί, μέχρι σήμερα. Ἐδιώκετο διότι δὲν ἀπεδέχετο ἄλλες θεότητες. Ἡ φράσις τῆς λειτουργίας: «εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός», κατὰ τοὺς μεγάλους λειτουργιολόγους, εἰσῆλθε εἰς τὴν θεία λειτουργία ἤδη ἀπὸ τὸν πρῶτο αἰώνα. «Εἷς Ἅγιος», ἦταν ἀπάντηση στοὺς Ἑβραίους· ἕνας εἶναι ὁ Ἅγιος ποὺ ἁγιάζει, ὁ Τριαδικὸς Θεός. «Εἷς Κύριος», ἕνας βασιλιάς, ἕνας αὐτοκράτορας, ἀπευθύνεται στοὺς Ῥωμαίους. Ἕνας εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ βασιλιὰς ὁ δικός μας. Κι αὐτὸ τὸ ἐπαναλαμβάνει τὸ 160 περίπου στὴ δίκη του, ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, ἐπίσκοπος Σμύρνης. Τί τοῦ εἶπε ὁ Στάτιος ὁ Κονδράτιος, ὁ διοικητὴς τῆς Σμύρνης; «Ὄμοσον τοῦ Καίσαρος Τίτου». Θυσίασε

στὸ ἄγαλμα τοῦ Καίσαρα. Διότι ὁ Καίσαρ ἦταν Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

Τιμοῦσαν τὸ πνεῦμα τοῦ Καίσαρος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ῥώμης, μὲ ἀγάλματα μὲ θυσίες, ἐτιμῶντο ὡς θεότητα. Ἄρα δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση ἡ Ρώμη οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἰσαγάγουν μία νέα θεότητα εἰς τὴν πανσπερμία τῶν θεοτήτων – ὁ Ὁράτιος ἔλεγε τὴν ἐποχὴ αὐτὴ «ὑπάρχουν περισσότεροι θεοὶ ἀπ᾽ ὅσον ἄνθρωποι» – ὁπότε δὲ θὰ ἠρνεῖτο ἡ Ῥώμη ἐὰν πρῶτα ἐδέχοντο τὴ θεότητα τοῦ Καίσαρος καὶ τῆς Ρώμης. Γι᾽ αὐτὸ ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοί. Ἦταν ἀπηγορευμένη ἑταιρεία – ὁμάδα διότι δὲν ἐδέχετο «οὺς ἡ πόλις», γιὰ νὰ ἐπαναλάβω τὸ Σωκράτη, «οὺς ἡ πόλις ἐνόμιζε θεούς», κατὰ νόμον ἐδέχετο ὡς θεότητες. Αὐτὸ λοιπὸν λειτουργεῖ μ᾽ ἕναν τρόπο περίεργο στὴ συνείδηση τῶν εἰδωλολατρῶν ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ποὺ ἐτιμᾶτο ὡς θεὸς – καὶ ὁ Κωνσταντῖνος μέχρι τότε ἐτιμᾶτο – ἀρνεῖται νὰ προσφέρει τὰ νενομισμένα ὅπως ἐπέβαλε ἡ θρησκεία τῆς Ρώμης. Ὕστερα ἀπ᾽ ὅσα εἶχε βιώσει εἰς τὴν Σύνοδο τῆς Νικαίας, δὲν μποροῦσε νὰ δεχθεῖ ὅλα αὐτά.

Ἐπίσης κατὰ τὸν Ζώσιμο, προκάλεσε τὸ μίσος τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν καὶ νὰ τὸν προσβάλουν, ἐβεβήλωσαν τὰ ἀγάλματά του. Δηλαδὴ χρησιμοποίησαν κάθε μέσο κατὰ τοῦ προσώπου στὰ ἀγάλματα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλὰ ἐκεῖνος, εἰρηνικότατα, ὅταν τοῦ εἶπαν τί εἶχε γίνει, ἔπιασε τὸ πρόσωπό του καὶ εἶπε «εὐτυχῶς ἐγὼ δὲ βλέπω κανένα τραῦμα στὸ πρόσωπό μου». Δὲν καταδίωξε τοὺς εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ οὔτε καὶ τήρησε ἰδιαίτερα φιλικὴ στάση ἀπέναντί τους. Μὲ ἐπιστολὲς τοῦ συμβούλευε τοὺς κατοίκους τῆς χώρας καὶ τῶν περιοχῶν ποὺ ὑπῆρχαν εἰδωλολάτρες νὰ στραφοῦν πρὸς τὴ χριστιανικὴ πίστη. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἀγαπήσουν οἱ ἐθνικοί; Αὐστηρότητα ἔδειξε μόνον πρὸς τοὺς αἱρετικούς. Γι᾽ αὐτὸ πότε ἐξόριζε τὸ Μέγα Ἀθανάσιο, πότε ἐξόριζε τὸν Ἄρειο. Διότι ἕνας ἄρχοντας, γιὰ νὰ καταλαβαίνουν οἱ διοικοῦντες, ἐνδιαφέρεται σὲ κάθε ἐποχὴ γι᾽ αὐτὸ ποὺ λέει ἡ λαϊκὴ φράση: ἡσυχία, τάξη καὶ ἀσφάλεια. Ἤθελε δηλαδὴ νὰ ἀποφύγει τὶς ἄκαιρες διενέξεις καὶ τὶς συγκρούσεις. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, γιὰ νὰ προφυλαχθεῖ κατὰ πολλοὺς ἱστορικούς, ἐπειδὴ τὸν ἀπειλοῦσαν μὲ δολοφονία οἱ Ἀρειανοί, ἐστάλη εἰς τὴν Δύση. Ἐξόριστος στὴ Ρώμη, 335-336, καὶ στὰ Ρέμιδα τὸ σημερινὸ Πρίρ, τὴ γενέτειρα τοῦ Μάρξ. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἐστάλη ὁ Μέγας Ἀθανάσιος καὶ μετέφερε τὸ μοναχισμὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ τοῦ ἁγίου Παχωμίου, τὸ κοινοβιακὸ μοναστήρι. Δὲν ἀδίκησε τὴν ἐθνικὴ θρησκεία. Κατὰ τὸν Ζώσιμο ἐπέβλεψε τὴν ἀνοικοδόμηση ἐθνικῶν ναῶν.

Ἡ συνάδελφος στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν στὴ Φιλοσοφική, ἡ κυρία Πολύμνια Ἀθανασιάδη, ἔχει μία σπουδαία ἐργασία, εἰς τὴν ὁποία λέει ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴ Νίκαια ὁ Κωνσταντῖνος χρηματοδότησε, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κράτους, τέσσερις ναούς. Δυὸ εἰδωλολατρικοὺς καὶ δυὸ χριστιανικούς. Δηλαδὴ προσπαθοῦσε νὰ τηρήσει τὴν ἰσορροπία καὶ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν ἰσότητα καὶ ἑνότητα τῶν πολιτῶν.

Ἐπίσης χρηματοδότησε τοὺς ναοὺς τῆς ἁγίας Ἑλένης, τὴν Ἑκατονταπυλιανὴ τῆς Πάρου, τοὺς ναοὺς ἐκεῖ ποὺ βρίσκονται καὶ σήμερα στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴ Βηθλεέμ, στὸ Σταυροβούνι, στὴ σκήτη ποὺ μετέφερε ἡ ἁγία Ἑλένη μεγάλο τμῆμα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ οὕτω καθεξῆς. Συγχωρῆστε με, βλέπω σ᾽ αὐτὸ τὸ ἄρθρο, καὶ δὲ θὰ τὸ διαβάσω ὁλόκληρο, καὶ πολλοὶ νεοπαγανιστὲς μᾶς κατηγοροῦν λέγοντας «δὲν εἶναι Τίμιος Σταυρὸς αὐτό, ἀλλὰ δάσος ὁλόκληρο». Μὴ νομίσητε ὅτι ὅποιος ἔχει Τίμιο Ξύλο εἶναι ἀπευθείας ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἔχουμε τὰ λεγόμενα κατασκευαζόμενα φυλαχτά, μὲ τὸ ἄγγιγμα τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων καὶ μὲ τὸ ἄγγιγμα τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, τὸ ξύλο ἁγιάζεται καὶ λέγεται καὶ αὐτὸ Τίμιο Ξύλο ἀλλὰ δὲν ἀνήκει στὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Προσέξτε τώρα. Ἄλλο στὴ Μονὴ Ξηροποτάμου καὶ στὴ Μονὴ Σταυροβουνίου στὴν Κύπρο ποὺ ὑπάρχει μεγάλο τμῆμα τοῦ Σταυροῦ. Δὲν εἶναι λοιπὸν πολλοὶ σταυροὶ ποὺ κόπτονται, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο παράγονται φυλαχτὰ ποὺ ἔχουν ἄμεση σχέση ἐξ ἐπαφῆς μὲ τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου εἶχε εὐνοήσει τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τὴν ἔννοια ὅτι δὲν ἐφήρμοζε τὰ διωκτικὰ διατάγματα τοῦ Διοκλητιανοῦ ἀπέναντί τους. Τὴν ἴδια πολιτικὴ ἀκολούθησε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος.

Ὁ Κωνσταντῖνος συνέβαλε στὴ νίκη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἕνα τεράστιο ἐγκληματικὸ λάθος – μακάρι νὰ ὀφείλεται σὲ ἄγνοια – εἶναι τὸ διαθρυλούμενο καὶ ἐπαναλαμβανόμενο πολλάκις ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνεκήρυξε ἐπίσημη θρησκεία τὸ Χριστιανισμὸ – ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Αὐτὸ θὰ γίνει στὶς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 380 ἀπὸ τὸν Ἱσπανικῆς προελεύσεως καὶ θερμόαιμο αὐτοκράτορα, τὸν Θεοδόσιο τὸν Α΄, ἀλλὰ ὄχι ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐξησφάλισε ἐλευθερία σὲ κάθε θρήσκευμα, ὁπότε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τὸ Θεό τους. Ὄχι ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀνακηρύχθηκε ἐπίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους. Αὐτὸ εἶναι τεράστιο ἱστορικὸ λάθος καὶ ψέμα συγχρόνως. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παπαρηγόπουλος λέγει ὅτι «πρὸς τὸν Χριστιανισμὸ ὁ Κωνσταντῖνος ἠδύνατο νὰ πολιτευτεῖ καὶ ἄλλως, ἢ ὅπως ἐπολιτεύθη, ἠδύνατο νὰ μὴν προστατεύσει καὶ νὰ τὸν καταδιώξει». Ἄρα μόνο σὲ μεταφυσικές, κυρίως ὑπερφυσικὲς παρεμβάσεις μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ Κωνσταντίνου βλέπει ὁ Παπαρηγόπουλος τὴν στάση του ἔναντι τῶν Χριστιανῶν. Καὶ κάτι σημαντικό. Κανεὶς πολιτικὸς δὲν στηρίζεται ποτὲ εἰς τὴν μειοψηφία ἀλλὰ πάντα στὴν πλειοψηφία. Εἴτε γιὰ νὰ ἐπιτύχει στὶς ἐκλογὲς εἴτε γιὰ νὰ ἐπιτύχει τοὺς δικούς του στόχους. Καὶ ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μέχρι τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ποὺ δείχνει τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸν Χριστιανισμό, ποιὸς ἦταν ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν στὴν Αὐτοκρατορία; Ὀκτὼ μὲ δέκα τοῖς ἑκατό. Αὐτὸ τὸ μαρτυρεῖ σὲ μία σπουδαιότατη ἐργασία του ὁ Ἄντολφ φὸν Χάρμερ, ἕνας μεγάλος ἱστορικὸς φιλευθέρας ἰδεολογίας εἰς τὴν Εὐρώπη, εἰς τὴν Γερμανία «Ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες». Ὀκτὼ μὲ δέκα τοῖς ἑκατό. Μειοψηφία ἦσαν αὐτὴ τὴν ἐποχὴ οἱ Χριστιανοί.

Ἐπίσης ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, γιὰ μένα, καὶ μόνο γι᾽ αὐτὸ εἶναι Μέγας καὶ ἅγιος τῆς ἐκκλησίας. Ἅγιος σημαίνει ὅτι ἔχει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα του, αὐτὸ σημαίνει, ὄχι ἀλάθητος. Ἔχει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ζωντανὴ καὶ αἰσθητή. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος αὐτοκαταργήθηκε σὲ κάποια στιγμὴ ὡς αὐτοκράτωρ, δεχόμενος τὸν δημοκρατικότερο θεσμὸ τῆς Ἱστορίας ποὺ εἶναι ἡ Σύνοδος, τὸ Συνοδικὸ σύστημα. Τὸ 311 καὶ ἐν συνεχείᾳ 313-314 ξέσπασε μία μεγάλη διένεξις, γιὰ τὸ σχίσμα τῶν Δονατιστῶν. Μάλωναν μεταξὺ τοὺς οἱ Χριστιανοὶ ποὺ ἀνῆκαν στὸν Δονᾶτο καὶ οἱ ἄλλοι στὸν νόμιμο ἐπίσκοπο, σὲ ποιὸν ἀνήκουν οἱ ναοὶ καὶ οἱ περὶ τοὺς ναοὺς τίτλοι καὶ τὰ ἀγροτεμάχια. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ποὺ ἔπρεπε νὰ δικάσει τὴν ὑπόθεση, αὐτοκαταργεῖται ἀπὸ «Ὕψιστος Δικαστὴς» καὶ λέγει εἰς τὸν Μιλτιάδη, Ἕλληνα ἐπίσκοπο Ρώμης, τῆς Παλαιᾶς Ρώμης: «ἔχετε σύλλογο, δικάστε μὲ τὸν συνοδικὸ σύλλογο». Ἔτσι φθάσαμε στὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ὅταν λέμε δὲ ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἦταν πρόεδρος τῆς Συνόδου – μὲ συγχωρεῖτε ἀλλὰ δὲν ξέρω γράμματα, νὰ διαβάσω τὰ κείμενα – ὁ καθηγητὴς Βλάσιος Φειδᾶς, συνάδελφός μας ἔχει δημοσιεύσει ἕνα βιβλίο γιὰ τὴν προεδρία τῆς Α΄

Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ πηγὲς μᾶς λένε, ἀναλυόμενες κριτικὰ ἀπὸ τὸν κύριο Φειδᾶ καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐπιστήμονες, τελευταῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ γράφει ὁ κύριος Φειδᾶς, ὅτι πρόεδρος ὑπῆρξε ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος.

Ἄλλο ὁ πρόεδρος ποὺ συντονίζει τὶς συζητήσεις καὶ ἄλλο ὁ συγκαλέσας τὴ Σύνοδο. Μόνο ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε δικαίωμα νὰ δώσει ἄδεια στοὺς ἐπισκόπους ἀπὸ ὅλο τὸ μῆκος καὶ πλάτος τῆς αὐτοκρατορίας νὰ κινηθοῦν πρὸς τὴν πρωτεύουσα καὶ μάλιστα ἐδῶ πρὸς τὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας. Ξέρετε αὐτὸ καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύει καὶ ἐπὶ Παλαιᾶς Ρώμης· ἴσχυε καὶ ἐπὶ Κατοχῆς. Μποροῦσε νὰ κυκλοφορήσει κανεὶς ἂν δὲν εἶχε ἄδεια τῆς γερμανικῆς διοικήσεως καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση μποροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς «πετάγομαι μέχρι τὴ Ρώμη γιὰ ψώνια» ἂν δὲν εἶχε ἄδεια τῆς ἀστυνομίας; Διότι ἐφοβοῦντο στάση, ἐξεγέρσεις. Αὐτὸ ἴσχυε πολὺ περισσότερο στὴν ἀχανῆ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία. Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως καὶ οἱ μετέπειτα αὐτοκράτορες δίνει τὴν ἄδεια νὰ συγκληθεῖ ἡ Σύνοδος. Προσφωνεῖ τοὺς Πατέρες τῆς Συνόδου σὲ ἄπταιστα ἑλληνικά, ἦταν ἐγκρατέστατος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποσύρεται καὶ τὸ ἔργο τῆς Συνόδου διεξάγεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὁ ἅγιος Σπυρίδων, ὁ Ἀλέξανδρος Θεσσαλονίκης, ὁ Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, διάκονος ἀκόμη ὁ Μέγας Ἀθανάσιος – καταλαβαίνετε γιὰ ποιὰ πρόσωπα μιλοῦμε. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὅπως θὰ συμβεῖ καὶ στὴ μετέπειτα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ μοῦ πεῖ κανείς, συζητήσεις, ἐπηρεασμοὶ εἰς τὰ μετόπισθεν μποροῦσαν νὰ ὑπάρχουν πάντοτε. Ἀλλὰ ὅταν στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους μποροῦσαν νὰ ὑπάρχουν ἅγιοι, ἕτοιμοι νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴν πίστη τοῦ Θεοῦ, οὐδεμία ἐπιρροὴ εἶναι δυνατή. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημα σήμερα. Μπορεῖ νὰ συγκληθεῖ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος; Ἂν δὲν ἔχουμε θεουμένους, δὲ μποροῦμε νὰ ἔχουμε Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἤ, ἂν δὲν ἔχουμε ἐπισκόπους ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀκολουθοῦν τοὺς ἁγίους τοὺς θεουμένους· διαφορετικά, ὅποια Σύνοδος ποὺ θὰ γίνει στὸ μέλλον ποὺ θὰ διεκδικήσει τὸν τίτλο Πανορθοδόξου καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ θὰ ἐναντιώνεται εἰς τὸν λόγο καὶ τὴν πολιτεία καὶ τὴν πράξη τῶν θεουμένων, δηλαδὴ τῶν ἁγίων, θὰ ἀποδειχθεῖ καὶ εὔχομαι νὰ μὴ γίνει αὐτό, ψευδοσύνοδος, λῃστρικὴ σύνοδος. Ἐπίσης, ἀπὸ ἑλληνολάτρης ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔγινε πραγματικὰ πιστὸς εἰς τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἔγινε ὑπέρμαχος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὅπως ἀποδεικνύει ἤδη τὸ ἔτος 313 μὲ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, χωρίς, ὅπως εἶπα, νὰ διακηρύξει ἐπίσημη καὶ μοναδικὴ θρησκεία τὸν Χριστιανισμό.

Τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων

Τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, ὁ Λακτάντιος τὸ περιέχει στὸ ἔργο του καὶ ὁ

Εὐσέβιος εἰς τὴν Ἱστορία του. Τί περιεῖχε τὸ διάταγμα. Παρεῖχε ἐλευθερία λατρείας. Γενικά, σὲ κάθε θρησκεία. Κατήργησε τοὺς νόμους οἱ ὁποῖοι ἴσχυαν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καὶ οἱ τόποι λατρείας – ποὺ τοὺς εἶχαν ἁρπάξει οἱ εἰδωλολάτρες – ἐπεστράφησαν στοὺς Χριστιανούς. Ἤ, ὅπου δὲν ἦταν δυνατὸ αὐτό, οἱ Χριστιανοὶ ἔπαιρναν ἀποζημίωση γιὰ τοὺς τόπους λατρείας ποὺ εἶχαν ἁρπαγεῖ. Εἴπαμε γιὰ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἀνύψωσε συγχρόνως τὸν ἑλληνισμὸ σὲ πολιτικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ δύναμη. Τεράστια προβλήματα. Ὁ Κωνσταντῖνος χρησιμοποιεῖ τὴ γλώσσα τῆς Ρωμανίας, τῆς αὐτοκρατορίας, τῆς Ἑλληνικῆς δηλαδὴ αὐτοκρατορίας ἡ ὁποία ἐκτεινόταν ἀπ᾽ τὴ Δύση μέχρι τὸ βάθος τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ γλῶσσες ἦταν δυό, λατινικὰ καὶ ἑλληνικά. Ὁ Κωνσταντῖνος μιλεῖ ἑλληνικὰ στὴ Σύνοδο ὅπως καὶ στὴ Σύνοδο τὸ 324, στὴν Ἀντιόχεια. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ὁλοκληρώνει τὴν αὐτοταπείνωσή του καὶ τὴν ἀποδοχὴ τῆς Συνόδου, τοῦ Συνοδικοῦ θεσμοῦ, ὅταν λέγει στοὺς ἐπισκόπους τὸ περίφημο ἐκεῖνο: «Ἐσεῖς εἶστε ἐπίσκοποι τῶν ἐντός, μέσα δηλαδὴ στὰ πνευματικά, στὰ sacra interna τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγώ, ὁ αὐτοκράτωρ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθιστάμενος ἐπίσκοπος τῶν ἐκτὸς ἂν εἴη». Ὅσοι εἶστε φιλόλογοι ξέρετε τί σημαίνει αὐτὸ τὸ «ἂν εἴη». Θὰ μποροῦσα νὰ εἶμαι ἐφόσον μοῦ τὸ ἀναγνωρίζετε, ἐπίσκοπος, ποὺ θὰ ἐπιβλέπω δηλαδὴ τὰ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἐκτὸς τοῦ ἁγίου βήματος. Μποροῦμε νὰ συναγάγουμε τὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὶς μετέπειτα ἐπιδρομὲς κυριολεκτικὰ ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰ sacra interna τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων ἐκκλησίας – πολιτείας σήμερα, ξανατοποθετεῖ τὴν στάση τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ πολλῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων μας στὴν αὐτοκρατορία τῆς Νέας Ρώμης. Δυὸ τρία πραγματάκια γιὰ νὰ κλείσω.

Ἔργα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου

Ἀνέτρεψε τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, μὲ τὶς θρησκευτικὲς καὶ ἀστικὲς ἀλλαγὲς τὶς ὁποῖες ἐπέφερε. Μιὰ ἀπ᾽ αὐτὲς ἦταν ἡ ἀπελευθέρωση, ἡ δυνατότητα στοὺς δούλους νὰ γίνουν ἀπελεύθεροι. Δὲν καταργεῖ τὴ δουλεία, δηλαδὴ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ καταργηθεῖ, ἀλλὰ ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὴν πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολή, ἀλλάζει τὸ περιεχόμενο τῆς δουλείας. Γίνεται ἀδελφὸς ὁ δοῦλος. Γίνεται δηλαδὴ συνεργάτης κι ὅπως ἐμεῖς οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι -κύριε πρόεδρε δὲν εἴμαστε δοῦλοι κανενὸς – ὅποια στιγμὴ θέλουμε λέμε τὰ βροντάω καὶ φεύγω – κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅταν ὁ δοῦλος ἀνεγνωρίζετο ὡς ἄνθρωπος, ὡς ἀνθρώπινον πρόσωπον, δὲν ἦταν πλέον δοῦλος ἀλλὰ συνεργάτης πρὸς τοὺς πρώην κυρίους του. Εἶναι ὁ πρῶτος ἔπειτα Ρωμιὸς αὐτοκράτορας, δηλαδὴ ὀρθόδοξος αὐτοκράτορας στὴν Ἱστορία, μὲ ποιὰν ἔννοια: εἶναι αὐτὸς ὁ ὁποῖος χτίζει τὴ Νέα Ρώμη, τὴ νέα πρωτεύουσα. Ἀπὸ τὸ 326 ἀρχίζει ἡ ἀναζήτηση πόλεως – δὲν ἱκανοποιεῖτο μὲ τὸ λατινόφωνο περιβάλλον τῆς Δύσεως καὶ κατάλαβε ὅτι ἡ τύχη

τῆς αὐτοκρατορίας μετεφέρετο πλέον στὴν ἀνατολή. Ἐκεῖ θὰ ἔτρεχε τὸ μεγάλο παιχνίδι ποὺ τὸ ἔπαιξε γιὰ χίλια ἑκατὸ χρόνια καὶ περισσότερο – μέχρι σήμερα τὸ παίζει, οἰκουμενικά. Ὁ Ἑλληνισμὸς διατηρεῖ τὴν οἰκουμενικότητά του συνδεδεμένος πνευματικὰ μὲ τὴ Νέα Ρώμη, μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε ἐπιλέξει, τόσο ἀνθέλληνας ἦταν, εἶχε ἐπιλέξει στὴν ἀρχὴ τὴν Τροία. Ἐκεῖ ἤθελε νὰ χτίσει τὴν πρωτεύουσα. Τὰ λέει ὁ ἱστορικὸς Σῳζομενός. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως κατάλαβε τὴ σημασία τῆς περιοχῆς τοῦ παλαιοῦ Βυζαντίου, ποὺ ἦταν ἐρείπια τώρα, ποὺ ἔλεγχε τὸ πέρασμα πρὸς τὴ Μαύρη θάλασσα, τὰ στενὰ δηλαδὴ τοῦ Βοσπόρου. Ὁ Παπαρηγόπουλος τὸ εἶχε ἐπιχειρήσει, ὁ Γίββων τὸ εἶχε ἐπιχειρήσει καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἱστορικοί, μέτρησαν τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μέχρι τὴ Θούλη τῆς Ἰσλανδίας καὶ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μέχρι τὴν Κίνα. Εἶναι περίπου τὰ ἴδια χιλιόμετρα. Ἀντελήφθη ὁ Κωνσταντῖνος ὅτι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου ἦταν αὐτὴ ἡ νέα πόλη. Μάλιστα ὅταν ἐχάρασε τὴν πόλη, τὸν ρωτοῦσαν οἱ ἀξιωματικοί: «ποὺ μᾶς πᾶς, πολὺ μακριὰ χαράσσεις τὰ ὅρια τῆς πόλης». Ἔχουμε δεύτερη χάραξη μὲ τὸν Θεοδόσιο καὶ τρίτη χάραξη μὲ τὸν Ἰουστινιανὸ καὶ μετέπειτα. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶπε: «δὲν μπορῶ νὰ σταματήσω γιατί μὲ ὁδηγεῖ αὐτὸς μπροστά». Δηλαδὴ ἐπεκαλέσθη ὑπερφυσικὲς παρεμβάσεις, κάποιος ἄγγελος, ποὺ ὁδηγοῦσε τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο. Αὐτό, ἢ εἶναι ἀλήθεια, ἢ εἶναι ψέμα, δὲν εἶναι τὸ πρόβλημά μας. Τὸ πρόβλημα εἶναι ἡ διορατικότητα καὶ ἡ ὀξυδέρκεια αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ νὰ ἀναγνωρίσει τὸν ρόλο ποὺ ἐπρόκειτο νὰ παίξει ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ Νέα Ρώμη δηλαδή, στὴν περιοχὴ αὐτή.

Ἔγινε ὁ αὐτοκράτωρ ὁ ὁποῖος δὲν ἔχασε κανένα πόλεμο. Δὲ νικήθηκε ποτὲ οὔτε ἐσωτερικά, οὔτε ἐξωτερικά. Κατήργησε τὸ σῶμα τῶν πραιτοριανῶν, ποὺ εἶχαν φτάσει στὸ σημεῖο νὰ θεωροῦνται οἱ κύριοι τῶν αὐτοκρατόρων, κατήργησε τὴν ποινὴ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, ἀνανέωσε τὸ οἰκογενειακὸ δίκαιο, κατεδίκασε τὴ μοιχεία ὅπως εἴδαμε, μὲ νόμους ἀνύψωσε τὴ θέση τῆς μητέρας, προστάτεψε τὴν οἰκογένεια καὶ τὰ παιδιὰ ἀπ᾽ τὴν κατάχρηση τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ τὰ κορίτσια ἀπ᾽ τὴν ἀπαγωγή. Ρύθμισε τὰ ζητήματα διαζυγίου, κληρονομίας, προίκας, κοκ. Ὅλη ἡ πολιτεία του δείχνει ὅτι ἐνεργοῦσε ὡς χριστιανός. Μὲ νόμο τιμωροῦσε ἐκείνους ποὺ προξενοῦσαν τὸν θάνατο τῶν σκλάβων καὶ περιόρισε τὴ βία καὶ τὴ σωματικὴ τιμωρία. Μάλιστα κάτι σημαντικότατο γιὰ τὸν 4ο αἰώνα: ἀπαγορεύει τὸν στιγματισμὸ στὰ πρόσωπα τῶν σκλάβων. Εἶχαν τὴ συνήθεια δηλαδὴ νὰ στιγματίζουν μὲ σπαθί, καμένο σπαθί, τὰ πρόσωπα τῶν σκλάβων. Καὶ ἔλεγε ὅτι τὸ πρόσωπο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς φέρει εἰς τὸν Θεόν. Τὸ κατ᾽ εἰκόνα Θεοῦ, ἀφοῦ πλαστήκαμε ἔτσι. Πῶς εἶναι δυνατὸν λοιπὸν νὰ ἀχρειώνεται ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στοὺς σκλάβους; Δὲν ξέρω πόσοι χριστιανοὶ ἐνεργοῦν κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπο. Ἐπέφερε τὴν εἰρήνευση καὶ τὸ τελευταῖο ἐρώτημα:

Ποιὰ ἡ σχέση του μὲ τὸν Χριστιανισμό

Ποιὰ ἡ σχέση του μὲ τὸν Χριστιανισμό. Ἔχουν γραφεῖ πολλά. Ἑκατοντάδες, γιὰ νὰ μὴν πῶ χιλιάδες βιβλία καὶ ἄρθρα. Μιλοῦν γιὰ σκοπιμότητα, καὶ σὰς μίλησα ἤδη γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ ὡς μειοψηφία. Ὁ δάσκαλός μας, ὁ μακαρίτης Ἀνδρέας Φυτράκης, τὸ 1945 κατέθεσε τὴ διδακτορική του διατριβὴ μὲ τὸν τίτλο «Ἡ πίστις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ». Μελετώντας ὅλες τὶς ἀρχαῖες καὶ τὶς νεότερες πηγές, ὑπογραμμίζει τὴν τιμὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς μάρτυρες. Ἀπεδέχετο πληρέστατα τὴν περὶ τοῦ μαρτυρεῖν καὶ μαρτύρων θεολογία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἁπλοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα γονυπετὴς προσήυχετο μπροστὰ στοὺς μάρτυρες, κατεσκεύασε δὲ μαρτύριον, τόπον συναγωγῆς λειψάνων – ἤθελε νὰ συναγάγει, νὰ συγκεντρώσει τὰ λείψανα τῶν ἀποστόλων – σ᾽ αὐτὸ θὰ προχωρήσει ὁ Κωνστάντιος ὁ γιός του, δὲν ἐτελεσφόρησε: ἕξι ἀποστόλων βρῆκαν τὰ λείψανα – δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς ἀπασχολήσω τώρα μὲ αὐτό, γιὰ νὰ ταφεῖ μεταξὺ τῶν μαρτύρων. Ἕνα ἄλλο χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμία νὰ βαπτισθεῖ στὸν Ἰορδάνη διότι ἔμαθε ὅτι ὁ Ἰορδάνης ἔχει ἁγιαστικὰ ὕδατα λόγω τῆς ἐκεῖ Βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προσέξτε: κι ἂν βαπτίστηκε περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ποὺ δὲν ἤξερε ὁ Κωνσταντῖνος πότε θὰ ἔρθει – ὅπως κανείς μας δὲν ξέρει, ἐγὼ δὲν ξέρω ἂν θὰ βγῶ ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα ζωντανὸς ὄρθιος καὶ ἂν δὲν πάω γιὰ νὰ κηδευθῶ στὴν Ἀθήνα. Κανεὶς δὲν ξέρει τὴν τελευταία στιγμὴ τῆς ζωῆς του.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐφήρμοζε τὴν πρακτικὴ τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐποχῆς του. Εἶναι παιδὶ τῆς ἐποχῆς του. Θέτω ἐρώτημα σεβαστοὶ πατέρες καὶ θεολόγοι, θέτω ἐρώτημα πολλὲς φορὲς στὴ σχολή, χάριν λογοπαιγνίου, ποῦ κοινωνοῦσαν στὴν Ἀθήνα ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος; Πουθενὰ δὲν κοινωνοῦσαν. Ἐκκλησιάζοντο εἰς τοὺς ἁγίους Ἰσιδώρους ποὺ λέμε σήμερα, στὸ ἐκκλησάκι ἐκεῖ στὸ Λυκαβηττό, ἀλλὰ ἐβαπτίστηκαν γύρω στὰ τριανταδύο τους χρόνια. Ἐὰν δὲν γύριζαν ἀπὸ ὅλους τοὺς πνευματικοὺς νὰ αἰσθανθοῦν ὅτι προχωροῦν στὴν κάθαρση τῆς καρδιᾶς, δὲν ἐβαπτίζοντο. Καταλαβαίνετε λοιπὸν ὅτι ἦταν κοινὴ συνήθεια. Ποιὸς ἦταν ὁ πνευματικὸς τοῦ Κωνσταντίνου. Δὲν ἦταν ὁ Εὐσέβιος Νικομηδείας. Ἦσαν φίλοι, ἐγνωρίζοντο ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρική του περίοδο. Γι᾽ αὐτὸ τὸ λόγο ζήτησε στὶς τελευταῖες στιγμὲς ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Νικομηδείας – ποὺ ἦταν διάμεσος πρωτεύουσα μεταξὺ Παλαιᾶς καὶ Νέας Ρώμης – νὰ βαπτιστεῖ. Καὶ λένε, μὰ πῆρε βάπτισμα εἰδωλολάτρη. Ἀφῆστε τὸν Θεὸν νὰ κάνει αὐτὸ ποὺ θέλει. Καὶ θὰ σᾶς πῶ γιατί ὁ Θεὸς κάνει αὐτὸ ποὺ θέλει. Ὅταν ὁ ἕνας δὲν ἔχει συνείδηση ὅτι ὁ ἄλλος εἶναι εἰδωλολάτρης τότε κανεὶς λόγος δὲ μπορεῖ νὰ γίνει γι᾽ αὐτὸ τὸ θέμα. Ἁπλούστατα, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος πνευματικὸ σύμβουλο εἶχε μία μεγάλη ἀσκητικὴ μορφὴ τῆς ἐποχῆς, τὸν Ὅσιο Κορδούης. Μὲ αὐτὸν συνελέγετο, μὲ ἕναν μεγάλο ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κόρδοβας τῆς Ἱσπανίας, Ὅσιος Κορδούης. Ἡ Ἐκκλησία τὸν τιμᾶ ὄχι γι᾽ αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγουν συνήθως, ὄχι γιατὶ προσέφερε

εὐεργεσίες καὶ λοιπά.

Γιὰ νὰ καταλάβετε γιατί τὸν τιμᾶμε ὡς ὀρθόδοξο, ἀνοῖξτε τὸ μηναῖο τῆς 21ης Μαΐου γιὰ νὰ δεῖτε τὶς ἀκολουθίες, τὰ τροπάρια ποὺ ἀναφέρονται στὸν ἅγιο Κωνσταντῖνο καὶ στὴν ἁγία Ἑλένη. Πρῶτος λόγος: «ὡς ὁ Παῦλος οὐρανόθεν τὴν κλῆσιν ἐδέξατο.» Ὅταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπήγαινε εἰς τὸν Κορνήλιον, ἔλεγεν εἰς τὸν Χριστὸν: «μὰ ποῦ νὰ πάω;» ποὺ τοῦ ἐμφανίσθη σὲ ὅραμα. Καὶ τοῦ ἔλεγε «ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κρίνου» – μὴ μολύνεις τὰ πράγματα ποὺ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε. Καὶ ὅταν πῆγε στὸν Κορνήλιο τὸν ἑκατόνταρχο τὸν Ρωμαῖο, τὸν βρῆκε νὰ ἔχει θεοπτικὲς ἐμπειρίες. Ὁπότε, τὰ εἶχε ἑτοιμάσει ὅλα ὁ ἴδιος ὁ Θεός! Καὶ τότε ὁ Πέτρος ὑποχώρησε καὶ ἔκανε αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνει, νὰ βαπτίσει τὸν Κορνήλιο, ποὺ εἶχε χρόνο μπροστὰ τοῦ ζωῆς γιὰ νὰ βαπτιστεῖ. Ἑπομένως, καὶ στὴν περίπτωση αὐτή, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, «οὐρανόθεν τὴν κλῆσιν ἐδέξατο», ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Αὐτὸ εἶναι σημαντικότατο. Βέβαια, κάποιος μοῦ ἔλεγε, μὰ εἶναι βέβαιο; Ἀφοῦ φτάνει στὰ ὅρια τοῦ θρύλου, κι αὐτὸ μολονότι ἔχουμε ἀρχαῖες πηγὲς ποὺ μαρτυροῦν τὸ ὅραμα ἢ τὸ θεοπτικὸ βίωμα ποὺ ἔζησε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ἐμένα μὲ ἐνδιαφέρουν, σεβαστοὶ πατέρες, τὰ ἁγιολογικὰ κριτήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ποῦ στηριζόμαστε. Ὄχι βοήθησε, ἔδωσε, ἔχτισε καμπαναριὰ καὶ ναοὺς καὶ ἄλλα. Ξέρετε, ἡ Ὀρθοδοξία σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν παπισμό, τὸ λέγω γι᾽ αὐτοὺς ποὺ δὲν τὸ ξέρουν, δὲν ἁγιοποιεῖ κανέναν. Ἁγιοποίηση, παρακαλῶ νὰ ξεχαστεῖ ὁ ὅρος. Εἶναι βλασφημία. Δὲν ὑπάρχει ἁγιο-ποίηση στὴν Ὀρθόδοξη, στοὺς ἁγίους Πατέρες. Στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τί ὑπάρχει: ἀναγνώριση τῆς ἁγιότητος. Ὁ Θεὸς μὲ ἔκτατες ἐπεμβάσεις, μὲ λείψανα ποὺ εὐωδιάζουν, ποὺ θαυματουργοῦν, μὲ τὰ λείψανα καὶ μὲ τὶς θεοσημεῖες αὐτὲς ἀποδεικνύει τὴν ἐπέμβασή του στὴ συγκεκριμένη περίπτωση. Τότε τιμᾶμε τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διατηρηθέντα καὶ ἀναγνωρισθέντα ἅγιο.

Τὸ δεύτερο εἶναι, στὴν Κωνσταντινούπολη, οἱ ντόπιοι ἐκεῖ, ἔλεγαν καὶ ἔψαλαν ὅτι ἡ λάρνακα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου βρύει ἰάματα. Ἐὰν πάει κανεὶς στὴν Κέρκυρα, συγχωρῆστε μου αὐτὴ τὴν ἀναφορά, καὶ πεῖ ὅτι ἡ λάρναξ τοῦ Μεταλληνοῦ βρύει ἰάματα θὰ γελάσει ὁ κάθε ἕνας. Διότι ὄχι δὲν πέθανα ἀκόμη ἀλλὰ διότι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ θεραπεύει τὸ ἁγίασμα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο. Γιὰ νὰ τὸ λένε γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο δὲν ξεγελιῶνται οἱ ντόπιοι τουλάχιστον. Ὁ ἱστορικὸς Σῳζομενὸς λέγει πάλι γιὰ τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα «τὰ δὲ θαυμάσια αὐτοῦ ἴασι…» τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Καὶ τὸ τρίτον εἶναι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος «ἐκράτυνε τὴν πίστιν της Νικαίας», μὲ τὸ νὰ ἐπιτρέψει νὰ συγκληθεῖ ἡ Σύνοδος καὶ νὰ ἀποφασίζει ἡ Σύνοδος, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ ἀνεδείχθη ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐκράτυνε, ἰσχυροποίησε πραγματικὰ τὴν πίστιν τῶν Ὀρθοδόξων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα ἐνθυμεῖσθε, λέγεται χαρακτηριστικά, καὶ τὸ σύμβολον ἐπλήρωσε. Ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐπικυρώνει μὲ τὸ θαῦμα τῆς κεράμου τὸ σύμβολο. Ὁ Κωνσταντῖνος

ἁπλῶς κρατύνει τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ αὐτοκαταργηθεῖ ἀπὸ κύριος τοῦ κόσμου καὶ νὰ δεχθεῖ τὸν Συνοδικὸν θεσμόν. Μιὰ τελικὴ κρίση, δυὸ λόγια τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρηγοπούλου. Ἔχω κάνει μία σχετικὴ μελέτη στὸν Παπαρηγόπουλο καὶ γι᾽ αὐτὸ τὸ λόγο ἀναφέρομαι συχνὰ σ᾽ αὐτόν. Λέει ὁ Παπαρηγόπουλος: «καὶ ἂν ἀκόμα διέπραξε καὶ κάποια ἀνομήματα ὁ Κωνσταντῖνος, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται – ἁπλουστεύω τὴ γλώσσα – σὲ ἀγριότητα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ γιατὶ ὁ ἴδιος γεννήθηκε καὶ ἔζησε μέσα σὲ καθιερωμένες ἀπὸ αἰῶνες ὀλέθριες ἕξεις καὶ παραδόσεις. Οἱ προκάτοχοι καὶ οἱ συνάρχοντές του, κανένα δὲ σεβάσθησαν θεῖο ἢ ἀνθρώπινο νόμο. Εἶναι ἀπορίας ἄξιο ὅμως καὶ θαυμασμοῦ, ὅτι κατανικώντας τόσο μεγάλους πειρασμούς, κατόρθωσε νὰ κατανοήσει καὶ νὰ ὁμολογήσει τὶς ἀρχὲς τοῦ Εὐαγγελίου.» Αὐτὰ λέει ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος.

Εὐχαριστῶ.

π. Γεώργιος Μεταλληνός – Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια

Νεοπαγανιστικὲς ἀπάτες / Ἀπάντηση στὶς συκοφαντίες τοῦ Νεοπαγανισμοῦ

Πηγή: Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία: Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, Μάιος 2007

Προέλευση κειμένου: www.oodegr.com/neopaganismos/sykofanties/kwnst2.htm